Sillfiskarnas engelskor gläder Södertäljes fyrtio folkdansare

Folkdans hör midsommaren till kan man tycka — att dansas på lövklädda logar eller kring ängens majstång i junis fina skymningsljus. Men samma dansandets glädje kan man hitta en helt vanlig, kulen måndagskväll i september när Täljes folkdansgille har sin träningskväll uppe på Torekällberget. Då knakar det i golvtiljorna när man svänger runt i en glad schottis till musik från spelmännen Allan Ljungdahls, Olof Kärnell och Sten Winborgs fioler.

Då är det fotstamp i golv och svängande kjolar. Då är det glada skratt och sirliga bugningar. Då "väver man vadmal" och bockar och bugar.

Flickorna är fortfarande klädda i sommarglada bomullsklänningar. Det blir varmt att dansa. Alla är uppe och tränar sina turer så när som på några flickor som står och trycker i en fönstersmyg. Men snart blir det deras tur. Just i kväll har man kvinnoöverskott.

Att dansa folkdans har blivit populärt igen i Södertälje. Folkdansgillets ledare Tonny Johnsson blev glatt överraskad vid första höstträffen. Då fick han skriva in fyra nya, rutinerade danspar som medlemmar. — Det kändes som en skänk från ovan, tyckte Tonny Johnsson. Det nyväckta intresset för vår verksamhet kan bero på att vi nu har flyttat våra träningskvällar upp till lokaler på Torekällberget. För Berget är ett verkligt populärt samlingsställe.

En nyhet för folkdansgillet är att man sedan början av september är ansluten till Svenska Ungdomsringens stockholmsdistrikt. Man räknar med att det skall löna sig. Man får bl. a. tillgång till intressant studiematerial.

FÖRSTA DANSSTEGEN 1906

Namnet Tälje Folkdansgille är också en nyhet för året. Det stadfästes på ett styrelsedammanträde i februari. Tidigare hette man SGU:s folkdanslag. Men det blev för besvärligt att ständigt och jämt förklara att SGU stod för Sveriges Godtemplares Ungdomsförbund. Så för den skull bytte man till ett smidigare och neutralare namn. Men man tillhör fortfarande SGU.

Folkdansgillet har en lång obruten tradition att förvalta — ända från 1906! Medlemsantalet och intresset har givetvis skiftat genom åren. Men verksamheten har aldrig legat helt nere.

40 MEDLEMMAR — 64 DANSER

Nu har man 40-talet medlemmar och en repertoar på nära 50-talet svenska folkdanser, fyra folkvisedanser och 10-talet danser från våra nordiska grannländer.

— Vi går huvudsakligen in för att dansa svenska folkdanser, berättar folkdansgillets ledare Tonny Johnson. Men det är svårt att få fram danserna i deras originalskick — just så som allmogen dansade den i gången tid.

BALETTMÄSTAREN SOM KOMPONERADE OM

— På slutet av 1800-talet arbetade en balettmästare Celinder på Operan i Stockholm. Han hade ett gott öga till de gamla svenska folkdanserna. Han komponerade om dem för scenbruk och lade till många extraturer.

Ett exempel är t.ex. "Daldansen" som nu är en stor dans som kan dansas med ett obegränsat antal par. Men före Celinder var den i sitt originalskick en dans för bara ett par.

Men då och då kommer det fram danser i sitt originalskick som ett resultat av flitig forskning.

MEST KADRILJ OCH POLSKOR

— Mest dansar vi kadriljer och polskor — som "Gotlandskadrilj" och "Fjällnäspolska". Men vi går också in för att lära oss samkväms- och gillesdanser — lättlärda lekar i litet mer avancerad form med några få turer. De är bra att kunna när större sällskap träffas och alla inte är tränade folkdansare.

Men vi lär oss också utpräglade folkvisedanser som S:t Örjans visa och gamla saker som "Uti vår hage" och "Jungfrun gick åt killan".

SILLFISKARNAS "ENGELSKOR"

— Vi tränar också danser från våra nordiska grannländer. Men det är egentligen bara Finland som har utpräglade folkdanser.

Mest dansar vi danser med finlands-svensk anknytning, från Österbotten.

Ofta är det s.k. "Engelskor" — en danstyp som kom till Sverige via sillfiskarna och sedan vandrade vidare till Finland. Sedan har vi tagit upp dem igen här i Södertälje — både "Åtta man engel" och "Körkar engelska".

CENTRUMINVIGNING OCH KOLONIFEST

De som är med i Tälje Folkdansgille har inte bara roligt när de dansar. De får också vara ute och resa mycket — för uppvisningar och kontakt med andra dansgrupper.

Sedan den rekordtidiga säsongstarten i början av augusti har man i stort sett varit borta på uppvisningsdans varje söndag. Man var bl.a. med när Vårbergs centrum invigdes, på Eklundsnäs kolonifest och vid Östra Sörmlands kulturhistoriska förenings 50-årsfest på Torekällberget.

Vi har ingen speciell uppvisningsgrupp. De åtta par som reser ut och visar vad vi kan varieras ständigt. Alla skall få en chans att vara med — inte bara en liten begränsad elit.

800 KR FÖR HEMSLÖJDSDRÄKT

7—800 kr får flickorna i folkdansgillet betala för att låta hemslöjden sy upp deras dräkter i fina handvävda material. Men en del syr sina egna dräkter. Pojkarna kommer undan litet billigare. Deras dräkter brukar kosta mellan 5—600 kr.

— Vi vill helst att dansarna skall bär
ger Tonn
fall bär n
trakt. Me
ut en drä
vacker ut

VING POP

— De
folkdansla
ten — n
byxor, vit
randig vä
det dålig
för pojka
dertälje.

Flickor
sina dräk
åker- elle
senare fi
för helgd
tid.

Men nä
också d
Rättvik o
Skåne.

GAM GRU

Många
ser svårt
danslag
inte så b
sa folkda
behärska
måste ku
polska o
— Det
na de da
folkdans
en hamb
Nödvä
man kan
Annars
ett stort

MON

— De

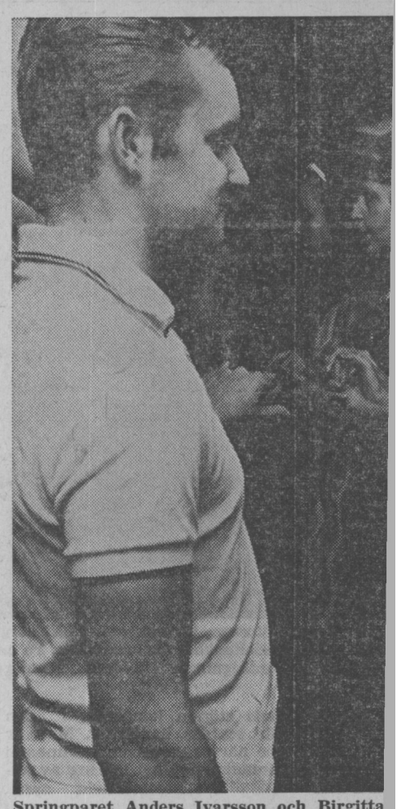

Springparet Anders Ivarsson och Birgitta
i den gamla "Väva vadmal"-dansen. T.h.
Stockhol

Fru Anna Johnsson, t.h., kom med och dansade i Godtemplarnas folkdanslag redan 1918. Då var man en 8—9 par som träffades ofta för samkväm och dans. Man dansade för publik — vid basarer, vid midsommar ute vid Bergvik och på utflykter. Här visar fru Johnsson gamla bilder för en av dagens unga folkdansare, Gun Johnsson, t.v.

Här är Godtemplarnas folkdanslag på väg till Kusens backe någon gång i slutet av 10-talet. Man hade stor variation i dräkterna — från Rättvik, Venjan, Vingåker, Värmland.

TEXT: *Duke*
BILD: *Kjell*

Glad uppställning till "Väva vadmal" av Tälje folkdansgille en träningskväll på Torekällberget. Dansen vill illustrera arbetsformen vid vävning. Ett s.k. springpar får fungera som skyttel. Fr.v. Jan Olof Noren, Kjell Andersson, Christer Johnsson, spelmännen Allan Ljungdahl och Sten Winborg, Inger Andersson, Barbro Näslund och Inger Noren.

s engelskor gläder
ljes fyrtio folkdansare

ıan tycka — att ıgens majstång i ansandets glädje ıdagskväll i sep- äningskväll uppe tiljorna när man från spelmännen Winborgs fioler.

dare Tonny Johns- att överraskad vid ffen. Då fick han ra nya, rutinerade medlemmar. — Det n skänk från ovan, Johnsson. Det ny- et för vår verksam- på att vi nu har träningskvällar upp på Torekällberget. ır ett verkligt po- sställe.

ör folkdansgillet är början av septem- n till Svenska Ungdomsringens stockholmsdistrikt. Man räknar med att det skall lö- na sig. Man får bl. a. tillgång till intressant studiematerial.

FÖRSTA DANSSTEGEN 1906

Namnet Tälje Folkdansgille är också en nyhet för året. Det stadfästes på ett styrelsedammanträde i februari. Tidigare hette man SGU:s folkdanslag. Men det blev för besvärligt att ständigt och jämt förklara att SGU stod för Sveriges Godtemplares Ungdomsförbund. Så för den skull bytte man till ett smidigare och neutralare namn. Men man tillhör fortfarande SGU.

Folkdansgillet har en lång obruten tradition att förvalta — ända från 1906! Medlemsantalet och intresset har givetvis skiftat genom åren. Men verksamheten har aldrig legat helt nere.

40 MEDLEMMAR — 64 DANSER

Nu har man 40-talet medlemmar och en repertoar på nära 50-talet svenska folkdanser, fyra folkvisedanser och 10-talet danser från våra nordiska grannländer.

— Vi går huvudsakligen in för att dansa svenska folkdanser, berättar folkdansgillets ledare Tonny Johnson. Men det är svårt att få fram danserna i deras originalskick — just så som allmogen dansade den i gången tid.

BALETTMÄSTAREN SOM KOMPONERADE OM

— På slutet av 1800-talet arbetade en balettmästare Celinder på Operan i Stockholm. Han hade ett gott öga till de gamla svenska folkdanserna. Han komponerade om dem för scenbruk och lade till många extraturer.

Ett exempel är t.ex. "Daldansen" som nu är en stor dans som kan dansas med ett obegränsat antal par. Men före Celinder var den i sitt originalskick en dans för bara ett par.

Men då och då kommer det fram danser i sitt originalskick som ett resultat av flitig forskning.

MEST KADRILJ OCH POLSKOR

— Mest dansar vi kadriljer och polskor — som "Gotlandskadrilj" och "Fjällnäspolska". Men vi går också in för att lära oss samkväms- och gillesdanser — lättlärda lekar i litet mer avancerad form med några få turer. De är bra att kunna när större sällskap träffas och alla inte är tränade folkdansare.

Men vi lär oss också utpräglade folkvisedanser som S:t Örjans visa och gamla saker som "Uti vår hage" och "Jungfrun gick åt killan".

SILLFISKARNAS "ENGELSKOR"

— Vi tränar också danser från våra nordiska grannländer. Men det är egentligen bara Finland som har utpräglade folkdanser.

Mest dansar vi danser med finlands-svensk anknytning, från Österbotten.

Ofta är det s.k. "Engelskor" — en danstyp som kom till Sverige via sillfiskarna och sedan vandrade vidare till Finland. Sedan har vi tagit upp dem igen här i Södertälje — både "Åtta man engel" och "Körkar engelska".

CENTRUMINVIGNING OCH KOLONIFEST

De som är med i Tälje Folkdansgille har inte bara roligt när de dansar. De får också vara ute och resa mycket — för uppvisningar och kontakt med andra dansgrupper.

Sedan den rekordtidiga säsongstarten i början av augusti har man i stort sett varit borta på uppvisningsdans varje söndag. Man var bl.a. med när Vårbergs centrum invigdes, på Eklundsnäs kolonifest och vid Östra Sörmlands kulturhistoriska förenings 50-årsfest på Torekällberget.

Vi har ingen speciell uppvisningsgrupp. De åtta par som reser ut och visar vad vi kan varieras ständigt. Alla skall få en chans att vara med — inte bara en liten begränsad elit.

800 KR FÖR HEMSLÖJDSDRÄKT

7—800 kr får flickorna i folkdansgillet betala för att låta hemslöjden sy upp deras dräkter i fina handvävda material. Men en del syr sina egna dräkter. Pojkarna kommer undan litet billigare. Deras dräkter brukar kosta mellan 5—600 kr.

— Vi vill helst att dansarna skall bära hembygdsdräkt, säger Tonny Johnson. I de flesta fall bär man dräkt från sin hemtrakt. Men ibland tar man bara ut en dräkt som man tycker ser vacker ut.

VINGÅKER, ÖSTAKER POPULÄRAST

— De flesta pojkarna i vårt folkdanslag bär Österåkersdräkten — med gula eller mörkblå byxor, vita eller blå strumpor och randig väst i rött. Annars finns det dåligt med trevliga dräkter för pojkarna från trakten av Södertälje.

Flickorna har mer variation i sina dräkter. De flesta bär Vingåker- eller Österåkerdräkten. Den senare finns i olika variationer för helgdag, vardag och skördetid.

Men några av flickorna bär också dräkter från Leksand, Rättvik och från Onsjö härad i Skåne.

GAMMELDANS SOM GRUND

Många kanske tycker att det ser svårt ut när rutinerade folkdanslag uppträder. Men det är inte så besvärligt att lära sig dansa folkdans. Men först bör man behärska gammeldansen. Man måste kunna dansa vals, schottis, polska och hambo ordentligt.

— Det är nödvändigt att kunna de danstyperna därför att en folkdans kan t.ex. avslutas med en hambo, tycker Tonny Johnson.

Nödvändigt är det också att man kan känna takten i musiken. Annars har man att kämpa me ett stort handikapp.

MONOTONT HASAND

— De flesta kommer för att de tycker att det ser så roligt ut att dansa folkdans. Modern dans är ju mest ett monotont trampande, hasande runt dansgolvet.

Folkdansen blir med sin större rörlighet och sina många turer aldrig tråkig att dansa.

SPELA UT SIN LIVSGLÄDJE

— Man kan spela ut sin livsglädje riktigt i dansen, man kan tjoa, hoppa, ge uttryck åt sin glädje i friare former.

Man lever upp i något när man dansar. Man känner en stor glädje. Många skeptiker blir "omvända" när de varit med och dansat några gånger. — Jag har aldrig haft så roligt, brukar de säga.

Springparet Anders Ivarsson och Birgitta Jonasson står just beredda att dansa skyttelns turer i den gamla "Väva vadmal"-dansen. T.h. Annika Munksgaard, två kvinnliga gästdansare från Stockholm och Karin Kindgren.

i Godtemplarnas par som träffa- för publik — ch på utflykter. v dagens unga

XT: *Duke*

LD: *Kjell*

Här är Godtemplarnas folkdanslag på väg till Kusens backe någon gång i slutet av 10-talet. Man hade stor variation i dräkterna — från Rättvik, Venjan, Vingåker, Värmland.

illning till "Väva vadmal" av Tälje folkdansgille en träningskväll på Torekällberget. Dansen vill illustrera arbetsivning. Ett s.k. springpar får fungera som skyttel. Fr.v. Jan Olof Noren, Kjell Andersson, Christer Johnsson, llan Ljungdahl och Sten Winborg, Inger Andersson, Barbro Näslund och Inger Noren.